

A soproni nyelvrendelet

Szülővárosom történelmének kiemelkedő fejezete 1921, a népszavazás éve, mikor a városban élő magyarok, németek, horvátok többségben arra szavaztak, hogy Sopron Magyarország része maradjon. Sopronban a lakosság 72%-a Magyarországra szavazott úgy, hogy a lakosság közel 50%-a német volt. Sokan sokszor kutatták a népszavazást és annak nemzetiségi és egyéb hátterét, én e kérdésben szakértő nem vagyok, hozzátenni a kutatásokhoz nem tudok. Csupán egy kis kevésbé köztudomású adalékkal szeretnék hozzájárulni, hogy milyen természetes volt a magyarsághoz tartozás és a kétnyelvűség Sopronban és mit gondolt erről az akkori politikai elit.

1908-ban Bárány Dezső szólal fel a parlamentben, hogy miképp hozhatta meg a belügyminiszter a soproni törvényhatóság párhuzamos, magyar és német nyelvű ügyintézését engedélyező határozatát. "... az 1868:XLIV. t.-cikk értelmében jogos volt - e az a kívánság, akár abból a szempontból, hogy ha a nyelvhasználat tekintetében a magyarral szemben a nemzetiségek nyelvének használatára engedményeket teszünk, vajon nem megy-e az rovására azon nagy probléma megoldásának, amelyre mindnyájan kell törekedjünk: az egységes magyar nemzeti állam kiépítésének a rovására. Mert legyünk tisztában azzal, hogy hangzatos kijelentésekkel és kedvezmények kilátásba helyezésével azt a kérdést, hogy tudunk-e egységes magyar nemzeti állam lenni és akarunk-e, megoldani nem fogjuk." - http://adatbank.transindex.ro/html/alcim_pdf11868.pdf Hogy megértsük az ügy hátterét egy idézettel felvázolom a kor nemzetiségi politikáját. "Az 1867-es osztrák-magyar kiegyezés ugyan visszaállította Magyarország szuverenitását, de a nemzetiségek helyzetét nem rendezte. Pedig a kiegyezés idején a magyarok az ország lakosságának nem egész felét alkották csupán, ezért nyilvánvaló volt, hogy a nemzetiségi jogok rendezése nem tűr halasztást. Mindezt érzékelve a magyar országgyűlés már 1868-ban elfogadta a nemzetiségek jogairól szóló XLIV. törvénycikkelyt. Habár az Eötvös József által liberális szellemben megfogalmazott nemzetiségi törvény megítélése már elfogadásakor megosztotta a magyarországi politikát, a törvény legnagyobb hiányossága mégis az volt, hogy a mindennapi életben csak kevésbé valósult meg. Így a korabeli európai joggyakorlattól bőkezűbb törvénykezés és az osztályérdekeket és nemzeti félelmeket összekapcsoló kicsinyes és érzéketlen nemzetiségi politika ellentétbe kerültek egymással." -

http://arkadia.pte.hu/tortenelem/tananyag/dualizmus_koranak_nemzetisegi_politikaja_modulterv A törvény egyértelműen fogalmaz: "Mint ahogy Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek, az oszthatatlan egységes magyar nemzetet, melynek a hon minden polgára, bármely nemzetiséghez is tartozzék is, egyenjogú tagja;" "1. paragrafus "A nemzet politikai egységénél fogva Magyarország államnyelve a magyar lévén, a magyar országgyűlés tanácskozási és ügykezelési nyelve ezentúl is egyedül a magyar; a törvények magyar nyelven alkottatnak, de az országban lakó minden más nemzetiség nyelvén is hiteles fordításban kiadandók; az ország kormányának hivatalos nyelve a kormányzat minden ágazatában ezentúl is a magyar." "2. paragrafus "A törvényhatóságok jegyzőkönyvei az állam nyelvén vitetnek, de vitethetnek e mellett mindazon nyelven is, amelyet a törvényhatóságot képviselő testület vagy bizottmány tagjainak legalább egy ötöd része jegyzőkönyvi nyelvül óhajt." "3. paragrafus "Törvényhatósági gyűlésekben mindaz, ki ott a szólásjogával bír, akár magyarul szólhat, akár saját anyanyelvén, ha az nem a magyar."

Sopronban mégis a belügyminiszternek kell a két nyelvűséget megvédeni előbb írásban, majd a parlamentben szóban is. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter így érvel, miért nem vonja vissza határozatát: "Különös hibának tartanám azt, hogy ha ilyen durva kézzel beavatkoznánk a németiség ügyébe, amely németiség mindig hűnek mutatkozott a magyar állameszme iránt (Élénk helyeslés.), mely a legveszedelmesebb időkben, legváltásosabb történeti korszakainkban helytállt mellettünk (Igaz! Úgy van!), amely németiségnek nagy része ma is magát büszkén mondja magyarnak (Igaz! Úgy van!), és csak azt kívánja, hogy abból, hogy nem tanították meg elég jól a magyar nyelvre, kára ne legyen. Hogyha ezt a németiséget mi méltánytalan elbánással megsértjük, akkor módot adunk azon törekvéseknek, amelyeknek célja a németiséget a nemzetiségek táborába terelni, hogy sikerhez jussanak. Ezt elsőrangú politikai hibának tartanám. Ezért kérem a t. Házat, méltóztassanak választást tudomásul venni" -

http://adatbank.transindex.ro/html/alcim_pdf11868.pdf A soproni nyelvrendelet ügyén keresztül felvillan egy kicsit a dualizmus korának nemzetiségi politikájából egy részlet és talán még jobban megérthető, hogy sok soproni német családnak miért volt természetes, hogy Magyarországra szavazzon a népszavazás alkalmával. Taschner Tamás 2015. Sopron másképp - idegenvezetés és élménytúrák Sopronban és a Fertő-tájon